

DE NOORD-BRABANDER.

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Kant. de Stad., f. 12.
per Franconer post. p. 14.

DICERE VERUM QUID VERATI
Driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel.
behalve 55 cents zegel.

ITALIE.

NAPELS. De Zusters des Liefde, die sedert den jaaren 1780 hier zijn aangekomen, hebben ten eenen Male die Klasse, die haar slechts kant onder de bescherming van mona- che franconer draagt, maar eenen diepen eerbied toe. De Koning, die haar bijzonderlijk beschermt, heeft haar een tweede huis in de straat Toledo ange- wesen. Men spreekt er ook van, om in Neapel de Broeders der Christelijke leer (broeders), met het doel om zich bezig te houden met het onderwijs der lagere schoolklasse, dat in eenen zeer verach- terden toestand is. Men heeft hier kloosterlijke or- des van allerlei aard, doch geene houdt zich met het onderwijs der volksklasse bezig. Zoudt er wel kunnen gelooven, dat een der hinderspalen tot de vestiging der Broeders van de Christelijke Leer, bestaat in het denkbeeld van eenige hooggeplaat- ste personen, die in deze nederige en hoogst nut- tige instelling, te ruyfionnairs willen zien? Maar de Koning, die alhier zeer bemind is, deelt niet in die vooroordeelen en zijn wil zal ongetwijfeld alle hinderspalen zegenieren.

De laatste tijdingen uit de nationale vergadering van 5. de maand Augustus, hoofdstad van Paars, ver- toonen een voortvortend verloop van de zaken. Het verloop van de zaken staat niet eenen

Men brieven van de gezinden van de Sultan ont- vangen meldt, dat men te Belgrade toehouderij maakt om den Sultan te ontvangen, die ook voortnemers zou zijn Sere te bezeeken. Z. M. zal naar het hier Mettersch van de Sultan te kinnen hebben gegeven, om een komst met hem te hebben en hem te gelyktydig naar Belgrade te komen. Van eene andere zijde meldt men uit Weenen, dat een Oostenryksch aartshertog zich naar de hoofdstad van Sere zal begeven om er den Sultan te begroeten. Men zegt dat deze ook Bosnie en zelfs Herzegovina zal bezoeken, en zijne komst alhier zal wellicht een einde maken aan de nog onafgemaakte geschillen tuschen de Turken en Oos- tenryken.

ZWITSERLAND.

Nadat de kunstgrepen van eenige radicale catho- liken van het canton St. Gall, met het protes- tantismus van dat canton eene lijn trekkende, den van geoorzaamheid, welke hen aan het bis- dom van Chur vereenigde, verbroken hadden, was men zeer verlegen met de vraag, hoe men het zou aanleggen om de theologanten te doen wijden. In Zwitserland was geen enkele bisschop, die zich be- voegd achtte en daar men alle betrekkingen met den apostolischen Nuntius afgebroken had, wist men niet meer tot wien zich te vervoegen. Na vrij langdurige onderhandelingen had men eindelijk den veldbisschop van Rottenburg overgehaald om

zich boven de kerkelijke instellingen te verheffen, door zijne bediening aan die ongelmatige wijdin- gen te leenen. Toen beval men den overste van het eemmarie van St. Gall, om zijne knevelingen naar Rottenburg te geleiden; maar terzelfder tijde over- handigde de regering eenen geschreven instructie over de wijze waarop hij den guden bisschop, en de professoren der godgeleerde faculteit, bij de univertiteit van Tullinge, die met hun onderzoek- belen waren moest bedriegen. Deze trouweloze in- structie, opgesteld door eenen met het gouverne- ment heulenden priester, is onlangs ontdekt gewor- den in de archieven van den catholiken raad van beheer, alwaar het gouvernement haar had doen nederleggen, om later nogmaals van dezelve ge- bruik te maken. Het voorzag niet, dat eenmaal des- zelfs magt zou moeten onderdoen voor de overste- heid van het catholiek volk, en het verhoop zou worden, de zoo lang aangeerde reconciliatie met het concordaat, waarbij het Bisschop van St. Gall wordt opperigt te worden. De tijd heeft hier dezelfde gewone mak gemaakt. Hij heeft aan den dag gebragt, wat men verwachten kan van den geest van dub- belzinnigheid en bedrog, de geliefkoosde wapens van het radicalismus, en onder andere oogen het zal de openbaarmaking van de beide uitwerkingen op de catholiken bevolking, gaitis en al- teren op de protestanten.

DUITSCHLAND.

De **Angst.** Zet meldt, dat men sedert voortgaat te Posen episcopaal het Groothertogdom gevan- gennemingen te doen. Vier onder-officieren van het 10^e regiment hussaren om ganschen te Posen, zijn den 20^e maart gevangen genomen, vier anderen hadden reeds vroeger hetzelfde lot ondergaan. Te Kurnik heeft men mogelijk twintig personen ge- arresteerd, die verdacht werden te hebben betoepen aan de expeditie tegen Posen in het voor- van den 3^e maart. Het 2^e regiment hussaren van Berektsdag heeft eenen brief van de hertog van Lemberg, waarin gezegd wordt, dat wel voor de oogenblik de orde in Galicie hersteld is; maar dat men nog geenszins over de toekomst gerust kan zijn; men vreesd zelfs dat er op nieuw bloed zal stroomden, wyl het volk steeds onder de hand aan- gehitst wordt.

BRUNSWIJK 27 maart. Eene vrij ernstige on- eengezindheid is ontstaan tuschen het gouverne- ment en de Stendenvergadering. Deze hebben eenige bezuinigingen willen invoeren in de begrootingen van uitgaven en vooral in die voor het departe- ment van oorlog; doch het ministerie heeft formeel geweigerd dezelve aan te nemen.

SAKSEN. De Tweede Kamer van het koninkrijk Saksen heeft zich zeer verontast getoond over de weigering der oostenryksche legatie om de reispas- te viseren van eenen rongeanschen Saksen, die zich naar Weenen wilde begeven. Men heeft be- weerd dat deze daad in de kabinetsorder, welke den toegang tot de oostenryksche monarchie aan de rongeanen ontzegt, eene krenking was van het openbaar regt, dat in den Duitschen Bond van kracht is. De ministers, die achtervolgens daar-

over het woord gevoerd hebben, niet kunnende slagen om aan eene Kamer, die sterk ingehouden is voor het rongeanschen, den waren toestand der zaak te doen begrijpen, hebben zich verschaft achter de officieele onbekendheid der daadzaken en de nobel- zakelijkheid, om naar derzeiver echtheid onderzoek te doen, alvorens te kunnen beslissen of en hoe zij, op eene wettige en vruchtdragende wijze, daar- van het onderwerp van minnelijke onderhandelin- gen kunnen maken.

PRUISSEN. De Pruis. Zet. heeft den tekst mede- van een adres, den Koning aangeboden door de catholike geestelijkheid der dekenaten van Gorzno en Lautenburg, waarin zij de verzekering geest. naar verkochtheid aan den Koning en ver- bidden in de getrouweid, den Koning bezwoeren. Zij wylt levens op den tegenwoordigen tijde als op een tijdstip, waarin kwaadwilligen alles om het werk stellen, om de volken over te halen tot op- stand en tot verreding hunner bezwoeren eeden. De Koning heeft het volgende geantwoord: Is dat adres der catholike geestelijkheid van de dekenaten van Gorzno en Lautenburg ontvangen, waarin zij mij op nieuw de verzekering waken laten te verkochtheid aan mijnen persoon zowet als aan mijn koninklijk geslacht aanbiedt. Ik dank u daarvoor en geef naar levens de verzekering, dat geesteliken, die in mijne bediening, zulke afge- zame en vaderlandsleevende gebeden van u ont- leggen, altijd mijne bescherming en koornrijke gunst zullen genieten.

Berlijn 20 febr. 1846. (get.) Frederik Wilhelm

IRLAND.

De laatste vereeniging van het repaal genootschap ofschonp de minister van hoefden afwezig was, heeft eenig belang toegeleverd door de lovendigheid der nodendringen over de bill, welke thans bij het Lagerhuis aanhangig is en door de repalers coencion bill genoemd wordt. Een der leden van de vergadering konver gegaan zijde van 18. 28. 28. dat indien Engeland niets voor Ierland deed, het te vreezen was dat het Iersche volk tot eene ha- weging van opstand zou overslaan, ondanka al de pogingen van O'Connell en de geestelijkheid is hij door den heer Slaele, die bij afwezigheid van den heer O'Connell het voorzitterschap bekleedde, tot de orde geroepen en verplicht zijne woorden in te trekken. De inkomsten van het genootschap heb- ben die week 225 p.st. bedragen.

FRANKRIJK.

PARIS 2 april. De Kamer der Gedeputeerde heeft gisteren de beraadslagingen over het h. traactaat met Belgie ten einde gebragt, en heeft verwerpen van een tweetal voorgestelde amendementen, het wetsontwerp aangenomen met 209 stemmen tegen 36. In deze zitting heeft de heer Gu- zot eene meerkwaardige redevoering uitgesproken over het zamenstel der handelen politiek van Frank- rijk, over de grondbeginselen welke Frankrijk deszelfs betrekkingen met Belgie leiden moet.

eindelijk over de door sir Robert Peel ondernomene hervorming.

— Er hebben steeds drukke onderhandelingen plaats tusschen de kabinetten van Londen en Parijs over het huwelijk van de koningin van Spanje.

Het schijnt dat het hof der Buitenland den prins van Coburg, dat candidaat van Engeland, als echtgenoot van de koningin van Spanje wil aanbrengen, op voorwaarde, dat de hertog van Montpensier de prinses Luisa ten huwelijk zou verkrijgen. Maar het hof van St. James wil van deze laatste huwelijksvereniging niets weten, welke ingeval van overlijden het gevaar zou doen ontstaan der herstelling van het familieverdrag ten voordeele van Frankrijk. Lord Aberdeen moet verklaard hebben, zegt men, dat hij nooit zou toestemmen tot het huwelijk van eenen Franschen prins met de zuster der koningin van Spanje dan alleen in het geval dat hare Cath. Maj. een kind zou hebben.

— Men meldt als stellig, dat te Rome de verzekering van het postenrijksch (gouvernement) ontvangen is eener volledige amnestie, verleend aan de poolse catholijken, die deel hebben genomen aan de gebeurtenissen van Krakau.

— Men heeft alhier de tijding ontvangen van het droefig overlijden van Pater Franciscus van den H. Stephanus, die op eene ongelukkige wijze omgekomen is in het gevecht van den 18 december 11, tusschen de Engelschen en de Sikhs. Onmiddellijk voor deren vreeslijken slag, zag men hem nog de gelederen doorloopen, en de soldaten vermanen om hun vertrouwen in den God der heerscharen te stellen. Toen het geschut der Sikhs het moorddadig vuur opende, had pater Franciscus plaats gevat tusschen de gelederen van het 50e regiment Engelschen, Catholijken en protestanten smeekten hem, zijn dierbaar leven niet in de waagschaal te stellen, maar zijne liefde en het besef zijner verhevene roeping hielden de bovenhand en zich zelven in zijnen brandenden ijver vergetende, verbond hij de gekwetsten en spoorde de stervenden aan tot eenen laatste zucht van geloof naar den hemel. Aldus viel hij, slagoffer zijner christelijke gevoelens. Twee dagen na den slag vond men hem onder eenen hoop gesneuvelden. Zijn hoofd en hals waren met sabelhouten overdekt. De iersche catholijken en een groot aantal vrienden welke hij zich onder de protestanten verworven had, betrouwen levendig den dood van dien ijverigen zending, wiens onbegrensde liefde zij reeds bewonderd hadden in een aantal ziekenhuizen, die met choleralijders opgevuld waren. Mgr. Borghi heeft bevel gegeven aan twee zijner geestelijken, om zich onverwijld naar het leger van Sutledje te begeven.

PARIJS 3 april. De heer Guizot en lord Cowley, ambassadeur van Engeland hebben sedert eenige dagen drukke bijeenkomsten over de aangelegenheden van Spanje. Men zegt dat de kabinetten van Londen en Parijs eene nota naar Madrid hebben gezonden om te protesteren tegen de door het nieuw ministerie genomen maatregelen.

— De prins van Joinville heeft instructien ontvangen om den grootvorst Constantijn uit te nodigen Parijs te bezoeken, maar alen verzekert dat de bevelen van den Keiser zijnen vader hem stellig verbieden zich naar Parijs te begeven. De grootvorst wordt eeraandags te Toulon verwacht.

— Men verzekert dat de heer Martinez de la Rosa, ambassadeur van Spanje bij ons hof, zijn ontval van den generaal Narvaes gezonden heeft.

BELGIË.

BRUSSEL 3 April. De aanzienlijke voorraad van aardappelen, erwten en boonen van allerlei aard hebben te Brussel eene onverwachte daling te waag gebracht. Het verschil van eenige hier levensmiddelen is zelfs tot 40 pct. gekomen. Een jong mensch van Rotterdam, die de stad Gent bewoont, heeft eergisteren het californianus

afgezworen om tot de catholijke Kerk terug te keeren. Mgr. de bisschop heeft hem in zijne huis-kapel onder voorwaarde gedoopt.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH 5 April.

— Bij Koninklijk besluit van den 21 maart 1840, no. 87, is benoemd, tot derden commissie ten postkantore te 's Hertogenbosch, de heer F. C. Armstrong, thans tweede commissie bij het postkantoor aan den Helder.

— Tot toelichting van het aan de *Nieuwe Rotterdamse Courant* toegezonden bericht van de aankomst van den eerw. heer Escherich, uit Batavia, kunnen wij als stellig melden, dat Z. Eerw. die den 2 december uit Batavia vertrokken was, reeds den 30 januarij 11. over Londen in het moederland is gearriveerd.

— Bij Zr. Ms. besluit van den 2 april 1840, no. 91, is benoemd tot procureur bij de arrondissementen-regtbank te Roermond, mr. F. H. H. van Wessem, thans advocaat bij het provinciaal gerechtshof in Limburg.

's HAGE, den 3 april. Dezer dagen is, naar men verneemt, bij het departement van binnenlandsche zaken ontvangen het ontwerp tot verbinding van den rijnspoorwég met het entrepôt-dok te Amsterdam, waarvan de aanleg en de exploitatie aan de nederlandsche rijnspoorweg maatschappij is geconcessioneerd geworden, en moet het aan den staatsraad-gouverneur van Noord-Holland, zijn medegedeeld worden, om deswege het plaatselijk bestuur van Amsterdam en de directie van het entrepôt-dok aldaar te hooren.

ROTTERDAM 4 April. Wij vernemen, dat den heer Wenckebach van Amsterdam, die de electro-magnetische telegraaf van Amsterdam op 's Hage heeft vervaardigd, zich naar Java zal begeven, om ook daar eene soortgelijke daar te stellen.

(N. R. C.)

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 3 April.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is ingekomen eene koninklijke boodschap van den 1 dezer, ten geleide van een ontwerp van wet tot het toekennen van voordreefen aan den Franschen landet. — Verzending naar de afdelingen.

De centrale afdeling heeft verslag uitgebracht over het ontwerp van wet tot tegengaatking van geladen schade, wegens militaire innadaten. — De dag der beraadslagingen zal nader worden vastgesteld.

De president stelt voor en de Kamer besluit om de beraadslagingen over het ontwerp, tot voortzetting van den weg van 's Hertogenbosch naar Culemborg, te doen plaats hebben op aanstaanden maandag, des morgens ten 11 ure.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over de voordragten nopens de opheffing van het fonds voor den landbouw. Daar zij een geheel uitmaken, worden eerst de algemeene beraadslagingen geopend.

De heeren van Heloma, van Haersolte, Romme, de Mar, Gevers van Endegeest, van Leeuwen, Lyoklama, van Sasse van Yselt, Bijsterveld, Faber van Kromdijk, van Dam van Iselt, Hoffman en Kuyharat bestrijden de voordragt op de in het voorloopig en algemeen verslag vermelde bezwaren, aan welke sommige zich refereren.

De heer van Goltstein zegt, met zonder leedwazen deze beraadslagingen gevolgd te hebben, omdat niet eene enkele stem zich ten gunste van het ontwerp heeft doen hooren en echter verdient hetzelfde naar sprekers inzien alle aanbeveling, hij zal da gemaakte bedenkingen niet beantwoorden, want zulke is de taak van den minister; hij wil alleen opmerken, dat men een bijzonder fonds niet bestrijde, als er bijzondere gronden voor zijn.

Daar er nog onderscheidene sprekers zijn ingeschreven en het uur reeds te vergevorderd is, worden de beraadslagingen verdaagd tot morgen ochtend (zaterdag) ten 11 ure.

Zitting van 4 April.

De heeren Anemaet, van Panhuis, Jongstra en Telling spreken tegen de voordragt.

De heer den Tex meent, dat de voordragt a goedkeuring der kamer verdient.

Nadat nog verscheidene leden het woord hadden gevoerd, heeft Z. Exc. de minister de voordragt in het breede verdedigd en de gemaakte bedenkingen beantwoord.

Ter stemming overgegaan zijnde, is het wetsontwerp A, strekkende tot opheffing van het fonds voor den landbouw en instelling van een veefonds verworpen met 45 tegen 13 stemmen.

Voor hebben gesteemd de heeren: Kien, van Goltstein, den Tex, van Twist, de Monchy, van Ryckevorsel, de Backer, Uytwerf Sterling, Enschedé, Timmers Verhoeven, Star Busman, Menson en Bruce.

De minister heeft daarop de overige ontwerpen B., C. en D. ingetrokken. Eenige wijzigingen in het ontwerp nopens het fonds voor de nijverheid zijn aangeboden, waarover maandag de discussie wordt bepaald.

Ingezonden Stukken.

VERDRAAGZAAMHEID.

DUIZEND EN EERSTE BEDRIJF.

Driehonderd vijf-en-zestigmaal driehonderdste Tooneel. (Het Tooneel is te Batavia.)

DOMINERIA EN ULTRAMONTANIA.

DOMINERIA. Ontmoet ik u hier ook al, wild beest! Kunt gij mij dan nergens laten? Kan ik nergens den voet zetten, zonder dat gij me op uwe harpijen-vleugelen nazet? Waarom heeft de Hooge Regering in het moederland mij niet gehoord? Den 37^{en} vrijdag van het jaar 1845 heb ik u luid uitgeroepen, wat nadeelige gevolgen uit uwe konst in deze kolonien te vreezen waren. Dan hield de Hooge Regering, toen Domineria het roer van het staatschip in handen hield, zijn voorbij; ter noodwernood slaat men nu eindelijk acht op hare vertoogen; een krachtvol »Ik wil» wordt van haar niet meer geduld. Maar ik zweer het u, Ultramontania, hier zal de voet van mij van vroeger vermogen nog overgebleven is inspannen, om u weer te verdriften. Ik zal roepen, krijten, vervaard maken, hoog en laag in beweging stellen, van mijn drievoet orakels geven en zelfs, zoo'te wesen meet, kruipen om u te doen verhuizen.

ULTRAMONTANIA. Ik dank u, Domineria, voor de openhartigheid, die gij heden aan den dag legt; op andere plaatsen heb ik u wel anders gekend. Het schijnt dat ge hier *Lutherano mare* wilt spreken; terwijl ge elders het achterhoudend karakter des uitvinders van het *decretum horribile* meer in acht neemt. Maar van waar toch een zoo buitengewone overloop? Wat heb ik toch sedert mijne komst alhier gedaan dat u zoo buiten u zelve gebracht heeft? En waarmede heb ik dat verachtelijke gebieden verdiend?

DOMINERIA. Zwijg, ezelskop; ieder woord dat ge spreekt is een domper op een mijn liehjes. *Ik u scheld, dan laat ik mij door onbeschaamde drift wegsleepen, zoo als gij de uwe hooge domheid meent; neen, maar ik scheld u omdat ik daarvan de beste gevolgen verwacht voor de zaak die ik voorsta, ik handel daarbij geheel planmatig (1). Ik weet wat ik verdoen en ik weet wat ik doe.*

ULTRAMONTANIA. Die schelden zal ik geduldig aanhooren, ofschoon ik bekennen moet niet te begripen, hoe gebieden behooren kan tot het plan van iemand, die zich christelijk en evangelisch noemt; doch, nog eens, ik zal het geduldig aanhooren, indien gij naar de goedheid hebben wilt mij te verklaren, waarom ik hier verdiend heb voorges dat scheldplan behandeld te worden.

DOMINERIA. Ziedaar weer de oude onbeschaamd-

(1) Kerkbode, over het schelden van Luther.

heid! dat slangevel kruipt overal in, tracht zich overal te nestelen; en wanneer ik dan zeg: laten we het gevaarlijk gedierte verdrijven! dan wordt mij heel fijntjes toegesproken: waarom heb ik dat verdiend? Even als of men dan eens slang nog moest bewijzen dat zij eens slang is.

Weet het dan, venijnig gedrogt, gij zijt eene slang en daarom moet gij slang hieten en daarom ook verdraven worden.

ULTRAMONTANIA. Goed begrepen! door mij namelijk. Ik zal het u in een voorbeeld doen zien, en antwoord u op uw vraag. — Ziedaar weer de oude onzedelijkheid en roedelooheid! die dolzinnige trapt alles wat onder haar bereik komt, en als ik dan zeg: betuigel die dolheid! dan wordt mij heel grif toegegrauwd. »Ik dot: wie durft dat volhouden?» Even als of men aan eenen dolle nog moest berigten dat hij dol is. — Ziet gij wel, allenbezadigste Domineria, dat uw antwoord van zoo even geen antwoord is. Wees dan zoo goed mij een antwoord te geven.

DOMINERIA. Het is een antwoord niet: kan ik het bejagen? Maar ik zal u een ander geven. Gij hebt mij u door schelden beledigd. Maar wat gaat het mij aan of ik beledigend spreek, indien ik slechts waarheid spreek? De waarheid immers is altoos bitter oproerig, beledigend.

ULTRAMONTANIA. Dat heb ik nog maar eens in mijn achttienhonderdjarig leven gehoord en wel uit den mond van uwen godzaligen Luther. Maar ontelbare malen hoorde ik: de waarheid vindt geen heilberg en daardoor leg ik het uit dat gij dreigt mij van hier te verdrijven. Doch allerzachtzigste Domineria, gij geeft mij geen antwoord; want naar mijn ultramontanen verstand komen uwe gezegden hierop neer: »Ik scheld u omdat gij het verdiend hebt; en gij hebt het verdiend omdat gij het verdiend hebt.» Gij hebt er waarlijk tot nog toe maar om heen te draaien. Blijf openhartig gelijk gij in het begin van ons gesprek waart, en zeg mij regtuit wat heb ik hier misdreven?

DOMINERIA. Gij moet niet getuigen. Het zal dan spreken en zoo luide spreken, dat men het in 't moederland hoort. Want uw drijven, heerschtuchtige, dreigt het gansche volk met verlies van geloofs en des gewetens, ja, dreigt met de afwijking van het gezag uwer regent. Of kan er iets erger uitgedacht worden, hetgeen gij hier bestaan hebt? Het is een onseigneur en zijne bijzide priesters, gij gaat geheel in het zwart gekleed met lange jassen, groote steken, breede beffen enz. en loopt in de brandende zonnestrallen langs 's heeren wegen. Blijkbaar is het dus, dat de omverwerping der regering, de ontbinding der rust hebt toegelegd.

ULTRAMONTANIA. Wie dat is nu weer openhartig, 't is als of een onnozelaar kind het gezegd had. Nu ken ik dan ook mijn wandaad. Ik begrijp nu, dat, hier in de Gout, zwarte kleederen, lange jassen, groote steken, breede beffen enz. zooveel als vanen des oproers zijn, namelijk, wanneer men er in de brandende zonnestrallen langs 's heeren wegen loopt; wanneer men er mee door regen en wind liep, zou het anders zijn; ook wanneer men vóór of ná zons ondergang zich aldus vertoont. Ach Domineria, wat zijt gij goed dat gij zoo openhartig zijt. Gij weet het, eerst voor korten tijd kwam ik van u; ik kende het land en zijne betrouwen niet; ik wist niet dat de brandende zonnestrallen op 's heeren wegen alhier de zwarte kleederen, de lange jassen, groote steken, de breede beffen enz. tot oproersvoren vormen; ik begrijp het nog niet, tenzij dat de brandende zonnestrallen, op 's heeren wegen, de bewoners dezer landen, wanneer zij zwarte kleederen, lange jassen, groote steken,

breede beffen enz. zien, waanzinnig maken; dan de uitlegging moge zijn zoo ze wil, 't is mij genoeg de stem van Domineria gehoord te hebben; ik beken dat ik mij schuldig gemaakt heb aan de ijzingwekkende misdaad van met zwarte kleederen, een langen jas, een grooten steek, in de brandende zonnestrallen langs 's heeren wegen geloopt te hebben; op die breede beff is echter iets afgedingen. Niettemin ik weiger niet de verdiende straf te ondergaan. Beschuldig mij bij den magistraat, Domineria; doe mij in den kerker werpen en vervolgens op een schip naar het moederland transporteren. Ik begrijp nu de billijkheid, ik moet zeggen, de edelaardigheid van uw schelden en toornen; mijn steek, mijn jas, mijn zwart gewaad zijn snoodte gruwelen.

DOMINERIA. Gij durft nog spotten, verwatene! gij zijt alom eene rustverstoorder en het oogmerk van uw woelen is voldoening uwer heerschzucht. Van daar uwe proselyten-jagt, waarop gij de ketens bij u draagt om de arme gevangenen te hoefjen. Dat is ook hier uw oogmerk, blijkens uwen onwil om uwe priesters met mijne woorden-dienaars in hetzelfde Kerkgebouw dienst te laten doen. Als gij dat doordruft, is het voor mij en de mijnen niet met de vrijheid des gewetens en des geloofs.

ULTRAMONTANIA. Ik verbeeldde mij dat uwe en mijne vrijheid er bij winnen zoude, wanneer wij ieder ons eigen Kerkgebouw zouden bezitten, waar de eene de andere nimmer belemmeren kon, nimmer in den weg kon staan. Uwe hooge wijsheid schijnt dat anders in te zien; maar neem het mijne eenvoudigheid niet kwalijk, dat zij tot die hooge gewesten der bespiegeling over de vrijheid, waarin gij u zoo gemakkelijk beweegt, niet kan opweven. Dat voorregt zult gij misschien meer aan het Tangduriger genot van de zonnestrallen te danken hebben.

DOMINERIA. Het is niet uwe heerschzucht, maar de heerschzucht der Regering, die toch wisten over het huwelijk heeft gegeven, naar de kroon steken?

ULTRAMONTANIA. De uwen hebben mij in het moederland beschuldigd dat ik de gemengde huwelijken bevestigde; hier beschuldigt gij mij dat ik er streng en onverbiddeijk tegen ben; wat moet toch Ultramontania wel doen om het Domineria naar den zin te maken? Of zouden de Javische zonnestrallen daar ook weer tusschen beide zitten? Want ontkennen kan men het niet, dat de beoordeling eener zaak veel verschilt naarmate men het licht waarbij men haar ziet.

DOMINERIA. Maar dat zal ik u in eeuwigheid niet vergeven, dat een uwer priesters den ganschen dag in het hospitaal zit en daar de voortreffelijkheid der Roomsche boven mijne Kerk predikt. Zulk prediken! en dat in het hospitaal! en dat den ganschen dag!

ULTRAMONTANIA. Voeg er bij; en dat zittende. Immers zoo heeft uwe wel bespraakheid het uitgedrukt. Overigens Domineria, de mijnen zijn niet gewoond in de hospitalen te prediken. Bij zieken gaan ze altoos stil te werk, wetende dat den zieken het galmen doorgaans zeer hinderlijk is; ook hebben zij daar meer dan leerdienst te verrigten en dat meerdere is uit zijnen aard zacht en zonder gedruisch. Dit geloof ik echter, dat men uit den over der mijnen voor de zieken, uit de liefdevolle wijze waarmede zij deze behandelen, niet uit de velle hoop, wat voorgaande maar aan hunne spuilde staande en verwijlende, zich over hen heenbuigende, hen helpende. — dit geloof ik, dat men in het hospitaal daaruit besloten zal hebben tot de voortreffelijkheid der Roomsche Kerk boven de uwe. Toen door liefde di nsten aan den evenmensch bewezen, door zelfopoffering voor het be-

houd van den naaste, toen daardoor dat gij bij de Roomsche Kerk niet achterstaat. Maar schaaft u het den mijnen tot verwijt te maken, dat zij de krankten op het leger hunner smarten bezoeken; wacht u daarover met schamperheid te spreken; daardoor komt gij den menschen en God te na.

DOMINERIA. Onverdragelijke taal! Durft gij zoo tot mij spreken? Maar gij durft alles. Er was een tijd toen gij hier geen voet kondet zetten; toen ik in 's landsraadzaalen mijne gebiedende stem deed hooren. En nu, nauwelijks voor eenige jaren door onze harthartigheid ontkluisterd, nu stelt gij u neven mij. ja verheft u tegen mij. Dat is uw aard, ondankbare! Maar gij zult uwe straf niet ontgaan. Het ontbreekt der Regering niet aan kracht om den overmoed van zulk een verachtelijk schepsel, als gij zijt te bedwingen; en domineer ik al niet meer, ik vermag nog veel. Dat zult gij voelen.

ULTRAMONTANIA. En alweer dalden als het zoo zijn moet. Maar bedenk het wel Domineria, niet aan de geweldigen maar aan de zachtmoedigen is het bezit der aarde beloofd.

DOMINERIA. Het bezit der aarde! ik weet dat gij naar de algemeene heerschappij staat; doch daartoe zult gij u deerlijk in misrekenen. In Europa, waar vele armen zijn, moogt gij onder dezen eenigen voorrang maken; maar hier hebben we, in plaats van armen, gezond verstand. Daartegen zult gij schipbreuk lijden.

ULTRAMONTANIA. Eer is het mij uit uwen mond te hooren dat ik den armen welgevallig ben. Indien men toch de leerlingen van Christus daaraan onderscheidt dat zij elkander lief hebben, dan is mijn verblijf in de schamele hut en aan het krankbed veel beteekenend voor mijne echte christelijkheid. En wat het Indisch gezond verstand betreft, dat gij verklaart voor mij eene noodlottige klip te zullen zijn, ik ken het nog niet genoeg om het te waardeeren. Een ding echter weet ik zeker: zoo de zonnestrallen op 's heeren wegen, in Indie, het gezond verstand niet tot dwaasheid maken, dan heb ik er niets van te vreezen. Gelukkig, intusschen, voor mij en voor Indie, is er onderscheid tusschen Domineria en gezond verstand waren die twee één, wee dan mijner zwarte kleeding, mijn langen jas, grooten steek enz., wee dan mijn geheente! Doch nu kan men Domineria tegen- en het gezond verstand vóór zich hebben, ook in Indie: dat is mijne hoop.

..... den 31 Maart 1846.

Aan den heer Redacteur.

In uw gaacht dagblad van den 28 dezer maand no. 38, hebt gij eene statistiek medegedeeld van de Ambtsbedeeling in de provincie Overijssel, waaruit het getal der Roomsch-Catholijken kan worden opgemaakt, die in openbare betrekkingen in die Provincie zijn geplaatst.

Het was wel bekend dat in deze en alle de overige Provincien, tot zelfs in Noord-Brabant, eene ongelijkheid tusschen de Roomsch-Catholijken en Protestantent in gezegde betrekkingen plaats heeft, maar nimmer had men durven veronderstellen, dat dit zoo overdreven was, en wat moeten daarvan de gevolgen wezen?

Gezegde opgave heeft mij aanleiding gegeven, den Almanak dezer Provincie in te zien, en ik heb bevonden, dat wat alleen de regterlijke collegien aangaat, de balans ook ten voordeele der Protestanten overslaat.

Bij de organisatie der Regterlijke collegien in 1838 waren in het Provinciaal Hof van Noord-Brabant, vier Roomsch-Catholijke en vijf Protestantsche leden benoemd, de Procureur-Generaal en de Advocaat-Generaal behoorden ook tot het R. C. Kerkgenootschap.

In de Arrondissement-Regtbanken te 's Hertogenbosch werden twee Roomsch-Catholijke en vier

Protestantsche leden benoemd; de Officier van Roomsche-Catholijk.

Te Eindhoven, zijn drie Roomsche-Catholijke leden en een Protestant aangesteld en tevens een Protestant tot officier, en

te Breda, twee Roomsche-Catholijke en twee Protestantsche leden, terwijl de Officier tot de onzekeren behoort.

Door de benoeming van den heer en mr. J. B. van Son, tot Minister voor de R. C. Eredienst, is de officiers-plaats bij de Arrondissements-Regtbank te Hertogenbosch door een Protestant vervuld.

Bij het afsterven van den heer van Blarcom, is de heer van Meeuwen, die Advocaat-Generaal was, tot Procureur-Generaal benoemd, en in deze zijne plaats door den heer van Galen, die Protestantsch is, opgevolgd; terwijl in plaats van wijlen den heer van Heer, die Protestantsch was, de heer Jespers uit Breda, tot lid van het Provinciaal-Geregtshof door de Provinciale Staten is voorgedragen en door Zijne Majesteit benoemd. Zoodat het Provinciaal Hof thans uit vijf Roomsche-Catholijke en vier Protestantsche leden is te samen gesteld.

Bij deze gelegenheid heeft men reeds van overdragsaamheid der Roomsche-Catholijken gesproken, omdat de Provinciale Staten geen Protestant op de voordragt hadden geplaatst, die dan wel zeker zou zijn benoemd geworden; maar zonder dat in aanmerking te nemen, hebben gezegde Staten het billijk beschouwd, dat de leden uit het Arrondissement Breda gegronde redenen hadden te kunnen vergen; dat ten minste een lid uit hun Arrondissement, die met het oude Costumier Regt aldaar bekend is, in het Hof zitting konde nemen, en doordien in dat Arrondissement geen Protestantsche Regtsgeleerden zijn, die maar eenigzins aanspraak op het lidmaatschap in het Hof kunnen maken, dan een Protestantsch lid der Arrondissements-Regtbank, dat uit Zeeland naar deze Provincie is gezonden, bleef aan dezelve niets anders over, dan drie zeer geschikte Roomsche-Catholijken op de voordragt te brengen.

In andere Provincien denkt men er anders over, want ik heb opgemerkt, dat bij de onderscheidene vacaturen in de Provinciale Boven der Noordelijke Provincien in de laatste jaren, nog nimmer een Roomsche-Catholijk op de aanbevelingslijst der Hoven, noch op de voordragt der Provinciale Staten is gebragt geweest, en waarover wel eens nader.

Het Provinciaal Hof is thans, zoo als boven gezegd is, te samen gesteld uit vijf Roomsche-Catholijke en vier Protestantsche leden, benevens een Advocaat-Generaal van dat kerkgenootschap; en de Arrondissements-Regtbank te Hertogenbosch, uit drie Roomsche-Catholijke en drie Protestantsche leden, terwijl de officier bij dezelve ook Protestantsch is, zoodat geen enkele Roomsche-Catholijk tot het openbaar Ministerie bij de Regterlijke Collegien is geplaatst, dan drie subtituut-officieren. Door de benoeming van den heer van Meeuwen tot Gouverneur van Limburg, is de post van Procureur-Generaal opengevallen en nog niet aangevuld.

Met belangstelling wordt dus de benoeming tot die betrekking te gemoet gestaan en men houdt zich algemeen verzekerd, dat bijaldien Zijne Majesteit zonder bijzonderen invloed kan handelen, men dan zeker mag verwachten, dat een Roomsche-Catholijk voor dien post zal worden benoemd.

Het zouden geen onbegrepen vrienden van den Koning zijn, die zouden trachten, Hoogstdezelve tot een ander denkbeeld over te halen. Zijne Majesteit geniet een onbegrensd vertrouwen en hoogachting in deze Provincie; de ingezetenen hebben altijd, zelfs in lange dagen, daarvan bliken gegeven, en door de benoeming van een Protestant tot die hooge betrekking, zoude eenen zeer onaangenaamen indruk in de Provincie veroorzaakt worden.

Het is immers bekend, van welken grooten invloed het openbaar Ministerie bij de Regterlijke Collegien

is, en vooral in de benoeming van mindere Regterlijke betrekkingen.

Onder de Kanton-Regters behooren thans reeds de helft tot het Protestantsch kerkgenootschap, en onder de honderd Notarissen worden slechts veertig Roomsche-Catholijken aangetroffen; en welk vooruitzicht zal voor de Roomsche-Catholijken overblijven, indien de post van Procureur-Generaal in handen van een Protestant zal wezen?

Zijne Excell. de Minister van Justitie heeft immers verklaard, dat hij geen bijzondere sollicitanten wil aannemen, en hij kan zich diensvolgens bij het bij voorkeur voordragen van Protestanten, steeds op de rapporten en berigten van het openbaar Ministerie beroepen; terwijl het daarenboven bekend is, dat het aan geene bijzondere correspondentien uit deze Provincie ontbreekt.

Men mag het dan herhalen, dat het vertrouwen van negen tiende gedeelte der Ingezetenen van deze Provincie op Zijne Majesteit is gevestigd.

Men verneemt hier nog te kunnen bijvoegen dat door de bij Z. M. besluit van den 28 maart jk., gedane benoeming van de heer P. C. J. van Galen, tot Notaris te Geldrop, zijnde een zoon van den heer L. van Galen, Notaris te Bergeyk, het getal van de Notarissen in het Arrondissement Eindhoven thans drie en twintig bedraagt, waaronder acht Roomsche-Catholijken en vijftien Protestanten, en dat op eene bevolking, waarvan geen zestigste gedeelte tot het hervormd kerkgenootschap behoort, en waarin het aan geene geschikte en bekwaame R. C. Candidaat-Notarissen ontbreekt, die jaren, edoch te vergeefs gesolliciteerd hebben.

Een Noord-Brabander.

LATERE BERIGTEN.

Een brief uit St. Petersburg meldt, dat de Russische generaal de Berg door Keizer Nicolaas belast is geworden met eene buitengewone zending naar Berlijn. Het geldt, zegt die brief, de definitieve beslissing van het lot van Krakau. Een Oostenrijksch generaal is met eene dergelijke zending naar het hof van Pruisen gezonden. Het is dus waarschijnlijk dat het te Beszef zal zijn, dat een besluit zal genomen worden over de toekomstige afdeling van Krakau en deszelfs grondgebied.

De Tweede Kamer van Bepalen heeft den 31 maart met eenparige stemmen aangenomen het in 1844 tusschen het Zakkaren en België gesloten tractaat.

De commissie tot opstel, uit de Bernsche commissante gekozen, heeft reeds de grondslagen van haren arbeid gelegd; Registreerders verkiezingen, zonder maatstaf van belasting of verkiefsbaarheid, regt tot stemming in elke gemeente, verzameling der stemmen in de hoofdplaats om de meerderheid vast te stellen. Een afgevaardigde op 2,000 zielen, uitsluiting van ambtegaren uit den grooten raad, de uitvoer, raad zelf daar slechts raadgevende stem hebbende. Een uitvoerende raad of een staatsr. van 9 led. elk met eene portefeuille. Een register en een vroedgerecht voor elk district. Regtbanken voor de correctionele en criminele zaken niet eene uitgebreide bevoegdheid. Daar boven een hof van appel en een hof van cassatie. De jury is ter zijde gelaten.

Te Madrid heeft het gerucht gekloppen, dat de Infant don Enrique bevel had ontvangen, zich naar Frankrijk te begeven. Men voegde er zelfs bij dat het gouvernement reeds kennis droeg van zijne inscheeping. Deze tijding verdient echter nadere bevestiging.

Advertentien.

* Een Ongehuwd Persoon, van de R. K. Godedienst het **BIERHOEWEN** grondig verstaande, zag zich gaarne geplaatst, tot het waarmaken eener **BIERBROUWERIJ** of **AZIJNMAKERIJ**, om deze affaire bij overeenstemming, later oyer te nemen. De hierop reflecterende, gelieve zich met franco brieven onder lett. B. te adresseren, aan den Uitgever van den Noord-Brabander, te 's Bosch.

* * Tan gevolge der ontbinding van de AZIJNMAKERIJ, GENAAMD DE

POSTHOORN, onder de Firma **G. Abbema en Jos. Smulders** alhier, hebben de Ondergeteekenden de eer, hunne geëerde begunstigers mede te deelen, dat zij genoemde Affaire, op denzelfden voet zullen blijven continueeren. 's Hertogenbosch, 1 April 1846. **G. ABBEMA**, **A. J. M. VAN DEN BOGAERT**.

* Een sedert jaren, in eene der voornaamste fabriekplaatsen van Noord-Brabant gevestigde Fabrikant in KATOENEN en MANUFACTUREN, wenschte tot uitbreiding der zaak een Associé kunnende 4 à 5 mille daartoe bijdragen, iemand hierop reflecterende gelieve zich met franco brieven te adresseeren onder letter M. aan den Uitgever van den Noord-Brabander te 's Bosch.

Ter kennis van belanghebbenden wordt gebragt, dat men voornemens is, op **Woensdag den 6 Mei** vanstaande, des middags ten 12 ure, te **Bosch**, op het Kasteel te Verpachten, om in **HUUR** te aanvaarden op 1 Januarij 1847.

Een Water-, Graan-, Schors- en Volmolen.

Een Water-, Olie- en Volmolen, en een Wind-Graanmolen.

Allen gelegen te **Bottel**. Benevens een **Water-, Graan-, Olie- en Volmolen**, gelegen te **Casteren**, Gemeente **Lierop**.

Nadere informatie zijn te bekomen, bij een Zijn naar **GERARDUS BOGAERTS** te **Tilburg**, of wel bij den tegenwoordigen **PACHTER** van voornemde Panden, **J. VAN DER KRABBE**, te **Bosch**.

* **G. B. S. S. S. S.** Boekhandelaars te 's Hertogenbosch, hebben uitgegeven en verzonden

H A N D B O E K

VOOR

SCHOOLOPZIGNERS, GEMEENTBESTUREN, PLAATSELIJKE SCHOOLCOMMISSIE, COMMISSIE VAN TOEZICHT, ONDERWIJZERS EN ONDERWIJZERESSEN.

IN DE

Provincie Noord-Brabant.

BEVATTENDE DE ALGEMEENE WETTEN EN BESLIJTEN

AANGAANDE HET

LAGER ONDERWIJS

15 Junij 1801, 29 Julij 1803, 3 April en 23 Mei 1806, 20 Maart 1814, 27 Mei 1830, 13 Augustus 1831 en 2 Januarij 1842;

B E S L I J T E N

AL DE PROVINCIALE REGLEMENTEN, BESLIJTEN EN VERORDENINGEN BETREKKELIK HET LAGER SCHOOLWEZEN

IN

NOORD-BRABANT.

PRIJS f 1.50

G r a m m a t

van 's H. E. B. B. G. E. N. B. O. S. C. H. Vrijdag, 3 en 4 April. **ROGGE** f 7.50 a f 7.85 f 8.40. **BOEKWEL** f 7.35 f 8.00 a f 8.25. **HAVER** f 3.00 f 3.50.

Beurs van Amsterdam. Zaterdag 4 April ten vier ure.

100 pC. 60. 100 pC. 75. 100 pC. 80. 100 pC. 85. 100 pC. 90. 100 pC. 95. 100 pC. 100. 100 pC. 105. 100 pC. 110. 100 pC. 115. 100 pC. 120. 100 pC. 125. 100 pC. 130. 100 pC. 135. 100 pC. 140. 100 pC. 145. 100 pC. 150.

Ter Drukkerij van **D. A. A. DE ROOY** te 's Bosch.